

sosialurinn

telf. 14720. 11820
box 76, 3800 Tórshavn
p/f sosialurinn

Útgevri: Fyrirtaks-
og blaðstjóri: Tórfinn Smith (ábyrgd)
Bládmenn: Hogni Djurhuus
Jóhann Mortensen
Jan Müller
Lýsingar: Árni Joensen
Uppseting: Sosialurinn
Prent: Dimmalætting

Ikki tespiligt

MIKUDAGIN bar Dagblaðið tey tíðindi, at íslendingar møguliga verða einsamallir um at leiga ella keypa risaferjuna Rogalin til sigling í Norðuratlantshavi.

AFTANÁ AT borgarliga alternativ við hevði kvælt føroyska millumlandsiglingina, var ætlanin tann, at tvey íslenskt og eitt føroyskt skipafelag skuldu fara undir hesa sigling við hóskandi ferju, ið annaðhvørt skuldi leigast ella keypast til endamálið.

NÚ TYKIST tað at vera eitt ivamál um nakað føroyskt skipafelag verður við í tiltakinum. Tað ljóðar, at íslensku umboðini, sum komu higir hósdagin, skuldu tosa við landsstýrið, tá tað møguliga verður neyðugt at fáa landskassan at standa fyrri tí føroyska partinum. Og tað er sjálvandi óhugsandi.

DAGBLAÐIÐ heldur tað ikki verða tespiligt hjá føroysku skipafelagnum, at ein íslenskt risaferja kemur at sigla higir tvær ferðir um vikuna. Og her kunnu vit vera samdir. Hetta verður ikki tespiligt fyrri føroyska samfelagið. Men hvørjum kunnu føroyingar so takka fyrri tað ótespuligu gongdina í siglingarmálinum?

FYRST OG mest av øllum kunnu teir takka Hinum »Føroyska« Fólkaflakkinum. Síðani báðum stuðulsflokkunum, nevniliga sambandsflokkinum og gamla sjálvstýrisflokkinum. Hesir hava kvælt føroysku millumlandsiglingina. Tað størsta og týðningarmesta takið í kvingini tóku teir longu í 1979, tá teir søgdu nei til at keypa Lassa II.

NÓGV ER hann kvokkin, fólkaflakkurin. Tá føroyingar á sinni høvdu Oyrnafjall, var tað utopi at nevna tann møguleikan fyrri fólkaflakkinum, at vit ta fyrstu tíðina kundu fáa sakkøna hjálp uttan í frá í sambandi við raksturin av Oyrnafjalli. Tað var kortanei. FØROYINGAR og ongir aðrir skuldu fyriskipa rakstrinum og manna skipið.

NÚ ERU 35 ár liðin. Í dag hava vit sjálvir allan sakkunnleikan, bæði á sjógvi og á landi og sostatt allar fortreytir fyrri hesi sigling, men nú sigur sami fólkaflakkur kortanei. Føroyingar skulu ikki. Allir aðrir kunnu. Bara ikki føroyingar!

MAN HETTA vera radikalt sjálvstýri? Í øllum førum er tað ikki serliga tespiligt.

Heldur
tú
ikki

sosialin

Pligtlæsning for enhver advokat, direktør, aktionær, revisor og politiker

Rigmor R. Hjelmhof: »Schou's 65 mill.« Husets Forlag 1981. 122 sider + 8 s. ill. 200 kr.

Da den kendte danske varehus-koncern »Schous« i 1974 drejede nøglen om mistede 3.000 medarbejdere derved hidtids arbejdsplads. Det var de fleste af dem meget uheldige over, for der var mange medarbejdere som havde arbejdet for denne virksomhed i over en halv snes år. Men den enes død er jo som bekendt den andens brod. Og der var andre, for hvem lukningen af den store kæde af Schous sæbehuse blev en kilde til lykke og rigdom. Een af dem var tilsyneladende en kendt dansk advokat ved navn Kristian Mogensen. Det er netop blevet afsløret i en ny bog ved navn »Schous 65 millioner« fra

Husets Forlag i Århus.

Bogen er dyr og skrevet i et lidt tørt, økonomisk sprog, men den er spændende som en detektivroman. Og det er faktisk også en ret usædvanlig beretning om mystiske transaktioner i det store erhvervsliv, som hvis det virkelig forholder sig som beskrevet i bogen, nærmest må betegnes som økonomisk kriminalitet. Det er naturligvis ærekrænkende for en kendt dansk landsretssagfører som Kristian Mogensen at blive beskyldt for at medvirke til eller deltage i økonomisk kriminalitet. Landsretssagfører Kristian Mogensen er nemlig ikke nogen hvemsomhelst. For det første er han en kendt og anset advokat og for det andet er han det konservative folkepartis »grå eminence« og medlem af partiets hovedbestyrelse. Når man indtager en så fremtrædende

plads i samfundet som Kristian Mogensen er det ikke rart at blive »hængt ud« i en økonomisk gyser som »økonomisk bedrager« eller tilsvarende.

Det er krænkende for Kristian Mogensen ære og omdømme, set med mange øjne. Man kunne derfor forvente, at Kristian Mogensen, hvis bogens påstande var urigtige ville søge at rense sig for beskyldningerne ved retten. Men det er ikke sket. Tværtimod har landsretssagføreren til Ekstrabladet udtalt at han ikke anlægger injurieg sag mod bogens forfatter Rigmor Rødseth Hjelmhof og at han håber at sagen kan ties ihjel. Dette kan jeg vanskeligt tolke anderledes, end at Kristian Mogensen enten ikke kan tilbage vise bogens påstande eller at han er en æreøls advokat. For hvis bogens grove beskyldninger mod Kristian Mo-

gensen var urigtige, så måtte det vel være både let og ønskeligt for ham at tilbagegive og få mortificeret disse »injurier«. Og hvis landsretssagføreren var en mand af ære, så ville han ikke tøve med at fjerne den plet på hans ære, som denne bog sætter.

Den spændende bog »Schous 65 millioner« en mangende dokumentation som efterlader alle dens læsere med det indtryk, at den kendte landsretssagfører er en tvivlsom herre og en økonomisk kriminel. Kristian Mogensen egen reaktion på beskyldninger i bogen har efter min opfattelse stærkt medvirket til at befæste dette indtryk. På denne baggrund bliver bogen næsten »pligtlæsning« for enhver advokat, direktør, aktionær, revisor og politiker.

Jussi Merklén

Renovatiósspurningurin

Nú ein steðgur er í spurninginum viðvíkjandi bygging av brennistøðini hjá IRF, eigur allur spurningurin um bygging av brennistøð ella aðrar mátar at beina fyrri ruskunum, at verða tiknir upp til viðgerðar av nýggjum.

Orsokirnar til hetta eru:

1. Samsvarar ein brennistøð til tærvin hjá okkum at beina fyrri rusk?
2. Hevur skattgjalddarin ráð at økja útreiðslurnar til burturbeinan av køksruski við ca. 4 ferðir núverandi prisi?
3. Hvussu stórir partur av ruskspurninginum verður loystur við iløgum upp á 33 milj. ella meira?

Viðv. 1. Tørvur á brennistøð.

Tørvurin á brennistøðum hevur nakað at gera við hvussu tætt fólkað eitt økið er, hvussu góðir møguleikarnir at brúka avlophitan eru. Tað eru fleiri brennistøðir í Kjøpinhavnsøkinum og øðrum tætt fólkaðum økjum í Danmark, har fjarhitanið er útbyggt. Umframt hetta er tað ringt at sleppa av við ruski á annan hátt. Føroya eru ikki serstakliga tætt fólkaðar, og umframt hetta er tað ongastaðni

eitt fjarhitanið, sum hitin kann verða settur inn á. Einasta kommunan í landinum, sum er tætt fólkað, har hitin eisini kundi verið brúktur, er Havnin, sum kortini ikki metir seg hava ráð at fáa ruski brennt í eini brennistøð. (Ella er ruski frá havnarmonnum so reint, at tað verður dálkað, um tað verður brennt saman við ruski frá bygðarmonnum). Havnin vil so ikki vera við í IRF, tað er ein staðroynd.

Nevndin fyrri IRF førir fram, at tey krøv, ið verða sett til brennistøðina, eru tey somu, sum verða sett til brennistøðir í Danmark, men vit eru ikki í Danmark og okkum nýstíld heldur ikki at brúka tær loysnir, sum verða brúktar í Danmark, har umstøðurnar eru heilt øðrvísi. Sjálvandi skal eitt ella annað verða gjørt við ruskið, aðrenn tað verður koyrt á sjógvin, men tað skuldi ikki verið neyðugt at gera tað sama, sum verður gjørt í einum tætt fólkaðum øki, har ein brennistøð er tann besta loysnin.

Viðv. 2. Kostnaður.

Kostnaðurin á brennistøðini hevur longu sprongt allar prismsúrur. Í 1978

kostaði støðin 11 milj. og á várið 1981 33 milj. Í 1978 var Havnin við, tað vil siga umleið 14.000 fleiri borgarar gjalda. Um rakstrarútreiðslurnar verða settar til 18 milj. um árið (sama býtið millum rakstur og iløgur, sum í álitinum frá 1978) fyrri støðina, so kemur hetta at svara til 720 kr./íbúgva ella umleið 4 ferðir meira enn tað í dag kostar fyrri burturbeining av køksruski. Fyri hvørt húsarhald verður útreiðslan 2700 kr./ár. (Til sammetingar kann verða nevnt, at eitt vanligt húsarhald brúkar umleið 4000 kr. til streym). Munurin millum Danmark og Føroyar í hesum sambandi er, at í Danmark hevdu teir ikki gingið við til eina so dýra loysn.

Viðv. 3. Hvussu stórir partur av ruskspurninginum verður loystur.

Hóast kommunurnar nú gera eina iløgu upp á 33 milj., so kann ikki verða roknað við, at allir spurningar viðv. ruski frá húsarhaldum, og enn minni idnaði, verða loystir. Kloakeringsspurningurin og reinsing av spillivatni eru óloystir. Spurningar viðvíkjandi kemiskum avfalli

eru óloystir.

Aðalspurningurin viðvíkjandi brennistøðini er, um tað rímuligt at gera eina so 100% rætta loysn fyrri ein part av ruskunum, og annars lata hinar partarnar liggja óloystar 100%. Tað hevði kanska verið betri við eini minni umfatandi loysn viðv. køksruski, og so havt møguleikar fyrri at loyst aðrar spurningar.

Tað kemur mær fyrri, at tað at støðin er stór og tað at loysnin kostar nógvar pengar, ger, at støðin í sær sjálvum verður ein heilagur lutur, tabu, sum ikki má verða áløpin. Hjalgrím Janusarson rópar upp um fleiri gerðir man færri orð, tað er tó eingin kunstur at gera stórar gerðir um miðlarnir eru óavmarkaðir, kunstin er at gera nakað stórt við avmarkaðum miðlum, royn tað Hjalgrímur.

Skattgjalddari við áhuga fyrri kommunalum viðurskiptum